

לידה במזרח

רוב אזרחי ישראל אינם יודעים מה זה קואליציה-מגזר... דג נשקה אמריקאי או צמח אכזרי. אולם מה שקרה בחצות הלילה באחד מימי השבוע בקואליציה-מגזר, בירת המדינה החדשה של מאלאיה, יגע בסופו של דבר בכל ישראל.

הופעתה של ממלכה עצמאית חדשה על פני כדור-הארץ היא מאורע גדול - מאורע אשר ארציה של מדינה צעירה בת תשע שנים עוד יכולים לחוש בחגיגות. אולם לגבי האדם הישראלי, יש מ.מ. נוספת למאורע. כי תחת שלטונו של הוד מלכותו טואנקו עבר אל-רחמנו, השליש העליון בן ה-61, נולדה אומה חדשה, 51% מבין חמשת מיליון תושביה הם בני הרת המוסלמית. במקלה האסיאתית-אפריקאית בא"מ, נוכח קול מוסלמי חדש.

התעצמותה של מאלאיה, וירידת הצבע האדום הבריטי משטח נוסף על היבשת העולמית, הן סמל נוסף לתהליך עולמי שקיפתה של אירופה ועלייתה של היבשת ה"אסיאתית". לגבי ישראל, מדינה המכוחצת ב"קצה היבשת ושלא החליטה עדיין סופית בליבה אם היא שייכת לאירופה או לאסיה, זוהי עובדה חשובה.

המשק

הסוס השחור

לסוס יש שלוש צורות-התקדמות: הליכה, רהיטה ודהירה. הראשונה והאזוונה נרצחה למדי לרוב. דווקא האמצעית אינה נעימה - בשעת הרהיטה (או "טרוט", בלע"ז) מוקפץ הרוכב בצורה מכאיבה, אם אינו יודע להתאים את עצמו לקצב.

הסוס השחור של האינפלציה בישראל הסתפק בשנים האחרונות בהליכה אטית. חזק עלה, ללא הפוגה. אולם לא היו קפריצות קיצוניות מדי. המדינה התרגלה לקצב, נדרמה באוכף.

החדש התעוררה בצורה בלתי-נעימה. הסוס עבר לפתע לרהיטה, עדיין היה רחוק מאינפלציה זוהרת, מן הסוג המצריך בולרי דואר של מיליונים. אולם המשק כולו החל קופץ ומיטלטל כשיכור על גבי האוכף.

אינפלציה ללא דמעות. אינפלציה (התנפחות) קורה כאשר יש בשוק יותר כסף מאשר סחורות. זרם ההון שבא מחוץ-לארץ אחרי מיבצע-סיני, המלחת ש"הממשלה לקחה מהבנקים - כל אלה יצרו שפע של כסף במחזור, מבלי שהייצור היה מקומי יגדל. התוצאה: עלייה גדולה של המחירים, שנבלמה רק בחלקה על-ידי הגרדלה ניכרת של הייבוא.

האינפלציות הקלאסיות באירופה חיסלו בייצור שכבות שלמות של האוכלוסייה. בארץ לא קרה דבר כזה. אין בישראל אנשים אשר קיומם על חסכונו, שיכלו לאבד לפתע את ערכם. זוהי ארץ של לחים, לא של מלחים. כל אחד חייב כסף למישהו, נהנה מאבדון ערכו. המלחה האמיתית הרחידה בתוך הארץ היא הממשלה - והיא לבדה המפסידה.

אמנם, ככל שמפסידה המדינה, מפסידים בעקיפין גם כל האזרחים, כי אין המדינה אלא סכום אזרחיה. אולם האזרחים עצמם אינם מרגישים כי מדינתם שוקעת בחובות, נעשית תלויה יותר ויותר בגורמי-חוץ. לגבי האזרח הפשוט אלה שיקולים מופשטים. הלידות בידי עליה, וכי הוא יכול לקנות בהן דברים. זוהי אינפלציה ללא דמעות.

האחרון הוא הסובל. אמנם, ישנה שכבה ארוכה הסובלת מרהיטת הסוס. כמו אצל הרוכב, זהו החלק הנמוך ביותר - פועלי-הדחק, העולים החדשים שטרם נקלטו, הפועלים השחורים. מאחר ששכרם של אלה נמוך מאד, הרי גם תוספת תיקור שלהם קטנה מכדי לתת להם תועלת אמיתית על ההתיקרות בחנות, ביחוד לגבי מצרכים שאינם כלולים במוד הדמינוני.

אולם בישראל שכבות אלה חסרות קול. אין קול מיוצגות בכנסת, אין להן מפלגות משלהן. קובעות השכבות החתיקות והקלר-טות יפה, אתן השכבות היושבות היטב על האוכף. כל אלה מוגנות יפה:

בירגון הכלכלי, מובע כל זה בנוסחה PT = MV = היינו - כמות-כסף x מחזורי-הכסף = רמת-המחירים x כמות המוצרים. שני הצדדים ע"לם תמיד באופן שחח - כך למשל, עם עליית כמות-הכסף בשוק עולה רמת-המחירים.

רבי יהודה צבי בראנדורוויץ
נבנה בשמים

דת

הרבי הפרולטר

הרבי שלנו אוכל בקערית של זהב, התפארו חסידיו רוזין במליציה. אבל הרבי שלנו גדול יותר, השיבו לעומתם חסידיו סטרטין. הוא אוכל בקערית של חרס"ל.

כי חסידיו של רבי יהודה צבי מסטרטין היו שונאי-עשירים בהכרח. רבם היה מסלק כל עשיר מבתי-הכנסת, וזה מצדק לתואר ראש החסידים הפרולטרם. מסביב לבית סטרטין התקבצו אנשים כל ייבונים, אנשי עמל שלא יכו להיכנס לחצרם של שאר הרבנים, מקפרי-העשירים. הסיסמה הייתה: "שחזת עניים אתה תשמע".

מפסן בעל פיאורת. יהודה צבי מת לפני 130 שנה. על שמו נקרא צאצאו, רבי יהודה צבי בראנדורוויץ, האדמו"ר (אזוונר-מורנו-ורבנו) מסטרטין בתל-אביב, גבר בן 56, שזקקו הדקיק ומשקפיו דקי-המסגרת משחים לפניו כמעט הכעה סיגית. הגדומ"ר עטור

הנמכת רחוב דיוזנוף ליד "היכל התרבות" - עמוק באדמה

הפיאות יכול היה להיחשב בקלות למאגד ארץ מלומד.

אולם בניגוד לחכמריטין, שבנו לעבודה הגופנית, התבלט רבי יהודה צבי על פיגמי הבנינים של ירושלים לא נחת מאשר ליד שלוחן החסידות. במשך שנים ארוכות היה הצעיר דמות ידועה בין ספסלי ירושלים, אחד החברים הבולטים ביותר של אגודת פועלי הבנין בעיר. דמותו של הרבי גבהה הקומה ועטרה-הפיאות במכנסיה-החאקי שלה, שכופף ברזלים ליד יציקות-הבטון, לא פעם

או יתודאצבי, אך לא יהודה צבי, שחשט פן יישמט הדליה, וייכתב בסטת מפורש. החץ אי מסמל את הגובה הקודם, חץ ב את הגובה החדש.

מן השלטון. אין להניח שמפאיי תרצה לדחור על פרשה זו, אף שהחזרה החדשה מידה של סיקוח על הביצים והירקות.

צימצום קיצוני של הוצאות השלטון, חיסול כל המוסדות המיותרים והכפולים, מקרן-היסוד ועד לקופות-החולים. בתקופה של שלטון בעלי הדודגים (ראה עמודים 6-7), אין זה פתרון מתקבל על הדעת. הקרבת המטרות של המדינה - צימצום קיצוני של העליה. זהו למעשה הפתרון הקרוב לרוחו של שלטון, הנואם אמנם ללא המסק על קיבוצי-גלויות, אך אינו עושה למעשה דבר כדי לשכנע את ממשלות ארצות-העליה לשחרר את יהודיהן.

רסן זה עשוי להאיט את קצב זרהיטה של הסוס השחור. אולם הסוס יוסף ללכת בתלמי האינפלציה.

עוררה התפעלות בלב העובדים-דשבים.

אחרי שנחש גופו של האדמו"ר, עבר לרחוב הלל הוקן בתל-אביב. התוסר כולו ללימוד תורת-הסוד של מקובלי ניר מולדתו, צפת. השבוע הצליח רבי יהודה צבי למגז את כל נימות חייו השונות לגינה אחת: החסיד הפרולטר, הספסן וחוקר תורת הסוד הפך לרב הראשי של ההסתדרות - ראש המחלקה החדשה לעניני דת של הועד הפועל.

ביוזם, לא מונופול. רבי יהודה צבי עצמו היה סמל לבעיה שיצרה את התפקיד החדש: ידיעתם של ראשי מפא"י כי ב"סתדרות הכללית מאוגדים יותר אנשים דתיים מאשר בשתי ההסתדרויות הדמיות היריבות - ההסתדרות הפועל המזרחי והסתדרות פועלי אגודת-ישראל. אם בדת היא ביוזם, היררהו בלבם, הרי אין כל צורך שתהיה דווקא מר גופולין. הם החליטו להכניס לשטח זה את יסוד התחרות והיוזמה החופשית.

ברגע שהתגבשה דיעה זו, הקצבו למטרה הקדושה 100 אלף ל"ה, הוטל על שלושה בני-דברים מפא"יים לתכנן את המיבצע: נחנס לבון (בנו של רב גאליצאי), ראובן ברקת (בנו של רב ליטאי) ולורי צחק היירושלמי (בן ונכד לרבנים ירושלמיים). לא קל היה למצוא רב שלא יהיה משעבד ל מפלגות הדתיות, יבין את בעיות הפועלים ויהיה עם אותן אישיות תורנית מעוררת כבוד. אחרי שהתיאשו למצוא מ עמד מחוץ להסתדרות, מצאו את האיש האידאלי דווקא בסתר ההסתדרות עצמה: צאצאו של הרבי מסטרטין.

כשביקרה השבוע המשלחת בביתו של רבי יהודה צבי והציעה לו את המשרה, הנושאת משכורת של 580 ל"ה לחודש (ככל ראש מחלקה בועד-הפועל) הסכים הרבי הפרולטר בראון התנה רק תנאי אחד: שלא יקבל משכורת.

תל-אביב

ההורסים והבונים

עשרות פועלים, נגרים, רציפים, סכנים וי שאר בעלי מקצועות עסקו השבוע בקצב קדחתני בהשלמתו של אחד הבנינים ה"מפוארים והיקרים ביותר במדינה - היכל התרבות בתל-אביב.

הבנין, שהוקם על שטח של ששה דונמים ליד בית-הבימה, ושכצמוז לו הולך ומוקם בנין המוזיאון לאמנות חדישה, יכלול בקרבו את כל חידושי הארכיטקטורה וטכניקת הבנין. הוא יהיה מוקף כולו וזוכית בעלת מוזן כחלתי, לשב רת קרני השמש; היו בו מתקני מיוזג אור; קירות מסדרונותיו יהיו מרוצפים בשיש יקר, ותקרורותיהם ב"אסבסט לבן; קירות האולם עצמו יהיו מצוים פים עץ-ביהיר, ואלפיים מ"שביני המרוצפים בכחול התקנו במיוחד שלא יחרקו.

הקמת הבנין, שמוננה על-ידי קרן נורמן בשיתוף עם עיריית תל-אביב, תעלה בסכום סכום של חמישה מיליון לירות. הבית ה"מושלם יהיה מרכז פעולות התרבות של תל-אביב, ובעיקר ישמש לקונצרטים של התזמורת הפילהרמונית הישראלית.

בחדשים האחרונים, כשהבנין כבר עמד על תילו והוכנסו בו המתקנים האחרונים להשלמתו למעד שנקבע (השני באוקטובר), הופיעו לפתע עשרות פועלי העירייה, חסמו את רחב דיוזנוף משדרות תרס"ט עד אבן גבירול. תוך ימים מספר הובאו למקום דחי פורים ומכשירי הריסה, והכביש התחסם. ה"עובר בחזית הבית, קועקע כל-ל. עצים נעקרו, קוי טלפון הוצאו, צנורות ביוב נהרסו, מלאכת ההרס נמשה למעלה מחודשיים.

טעות או תיכנון? מה גרם להרס זה קדחתני? הסתבר כי ריצפת היכל התרבות היתה נמוכה ב"ס 60 ס"מ מטר מפני הכביש, ועובדה זו היתה עלולה לה"שות את דרכי הגישה להיכל ולפגוע באטימותו מפני ה"רעש. ואם ההיכל לא בא אל הכביש, בא הכביש אל ההיכל. הנמכת הרצועה, באורך של 150 מטר, תעלה 100 אלף לירות מ"כספי העירייה.

טען אדריכל יעקב רכטר: "על הנמכת הכביש הוחלט עוד לפני הקמת הבנין, בשנת 1952. השיפוע של הכביש לא היה טובו אין לזה כל קשר עם טעות בתיכנון".

אולם המציאות לא היתה כה בורה. הב"מכת הכביש חשפה את יסודות ההיכל המגורפים בופת. אם באמת תוכננה הימכת ה"כביש, מדוע לא נבנה הבנין מלכתחילה ב"התאם לכך?

על שאלה זו סרכו המתכננים ומבצעי (המסך בעמוד 8)

צאצאים אחרים של חסידיו מסטרטין ב"ישראל: ר' בנימין, אבא חושי, ש"י עננון, יצחק רפאל.